

Justiční omyly a překroucená práva

YNGVAR BRENNÅ

Myslíte si, že znáte Norsko? Dobře si to rozmyslete! Následující článek vám totiž přinese několik pádných důvodů k tomu, abyste některé věci přehodnotili.

Norská policie i soudy mají národu co vysvětlovat. Kličkovaly desítky let a za tu dobu si pomyslných pomníčků nezdarů a průšvihů v tom nejzápornějším slova smyslu postavily hodně. Osudy byly odlišné, přesto se po dlouhých letech spojily ve společný jmenovatel: justiční omyly a překroucená práva. Dnes patří mezi nejvíce skloňovaná jména v Norsku Birgitte Tengsová, Jan Helge Andersen, Viggo Kristiansen a Baneheia. Zavádějícím rozuzlením předcházelo tolik vměstnaných masmediálních zpráv. Norská policie má pošramocenou pověst a klesla na důvěře po potupných justičních omylech, na nichž se pochopitelně podíleli i žalobci a soudy, po nichž došlo ke konečným zproštění viny údajných pachatelů starých, zvláště ohavných sexuálních útoků na dětech a jejich zavraždění. Ty se údajně řídily všemi poučkami, jež znaly, přesto se musely utkat s pachateli.

Místo toho, aby jim byla v patách policie a z nadřzených pachatelů udělala zadržené pachatele, policie zmařila důkazy. V podivném duchu arogance, ignorantství a ledabylosti se odbývalo celé letité vynaložení pátracích prostředků a vyšetření a akorát podojilo, a ještě více vyběhlo rozpočet státu.

Následně se dostavila potřeba policie vyvolávat dojem, že se s následky těchto justičních omylů a překroucených práv již vypořádala ve vlastních řadách a veřejně se kát. Společným jmenovatelem bylo klesnutí údajně až na historické dno, pokud jde o kvalitu vyšetřování, tvrdošíjné lpění na určitých osobách a hypotézách a ani špetka pokory. Tak účinně cílili na ty „své“ pachatele, že je nikdo nemohl navést na správnou stopu.

Dost musí být dost, píše v deníku Verdens Gang komentátor Øystein Milli. Jak dlouho má dovolovat právní stát, aby žil zjevně nevinný muž s křivými obviněními proti sobě, že vraždil? Jak může právní stát mít dva muže zodpovědné za zločin, o němž tvrdí tentýž právní stát, že spáchal pouze jeden z nich. Jak mohou ta příkoří pokračovat?

O znovuotevření svého případu musel Viggo Kristiansen, jenž pykal za vraždy dvou holčiček v oblasti Baneheia u jihonorského Kristiansandu, požádat dokonce sedmkrát. Johny Vassbakk, bratranec Birgitte Tengsové, bojoval o spravedlnost 26 let. Následkem žalob mu byl zkažen celý jeho dospělý život. Jeho rodina, jakožto i norský národ jsou v otázce viny rozdělené a někteří se kvůli tomu dokonce spolu nebaví. Ovšem mnohým je nejvíce lito rodičů holčiček, jejichž životy již nikdo nevrátí.

Norská policie má za sebou turbulentní rok. Není to dávno, co přišla zpráva Výboru pro porozumění rolím (Rolleforståelsesutvalget), jež konstatovala, že zájmová organizace NNPF /Norsk narkotikapolitiforening čili Norská asociace narkotické policie/ zneužila jméno a pověst policie a zacházela daleko za hranice svých pravomocí. V návaznosti na to byl opět kladen důraz

na vystupování v stejnokroji a třeba na schůzích s rodiči žáků škol vyvolávání dojmu speciálního útvaru policie, dále nelegální vyšetřovací metody, zátahy a osobní prohlídky v drogových kauzách. Současně se špičkoví policisté ukázali v tom, co Erik Stephansen, komentátor zpravodajského webu Nettavisen označil za nejtrapnější proces roku, v rámci jehož se cítily špičky oné zájmové organizace /státní zástupce a policejní inspektor/ dvěma satirickými plakáty s politickým podtextem nalepenými ve vládní čtvrti v Oslu uraženy a žádaly odškodné. Na prvním z plakátů byl pod titulem „hledaný“ zobrazen státní zástupce Geir Evanger. Dále bylo napsáno, že je státní zástupce podezřelý z dovozu značného množství hašiše a drogy MDMA. Na tom druhém plakátu byl zobrazen policejní inspektor Jan Erik Bresil, podezřelý z nedovoleného užití donucovacích prostředků a nezákonných „trafik“, přitom se vydává za člena policejního sboru. Na obou plakátech bylo uvedeno telefonní číslo, prostřednictvím něhož bylo možné podat informace.

Z policie se přece střílet nemá! Respekt a autorita na prvním místě, nic jiného! Je ale znepokojivé, že policie sama nahlásila baviče vystupujícího pod uměleckým jménem Kliff Arne za nedovolené nošení stejnokroje a prohrála u soudu, ovšem sama policie „uniformováním“ odporuje vlastním stanovám. Pro kdejakého Nora je směšné, jak často je někdo v určitých zeměpisných šířkách Norska odsouzen nadáváním policii oblíbenou norskou nadávkou označující úd hřebce anebo její varianty (případně v kombinaci se vztyčeným prostředníčkem, což podle Maxe Christiana Thomsena, jednoho příslušníka policie v komentáři v deníku Dagbladet není projevem násilí), zato jinde to prošlo s odůvodněním, že šlo o pro dané oblasti všední výraz, jež závisle od kontextu není nutně nadávkou. Na nářečích a hovorové norštině evidentně záleží. Dokonce se stalo, alespoň podle zmíněného deníku, že se soudce odvolávacího soudu a jistý profesor kvůli síle výrazu pohádali s tzv. Jazykovou radou (norsky Språkrådet – obdoba Ústavu pro jazyk český). Aneb některé nadávky jsou podle soudů ještě snesitelné, zato jiné ne.

Marius Dietrichson, profesor práv Univerzity v Bergenu, se prostřednictvím zmíněného deníku nechal slyšet, že Norové jsou odsouzení téměř výhradně na základě tvrzení policie. Může to vést k neuvěřitelně závažným justičním omylům a je šokující, nakolik je to běžné. Pomohly tomu i sdělovací prostředky, jež místo ověřování tvrzení policie a soudů od prvopočátků jen opakovaly presumpce viny a zakrývaly mocensky poskvrněný přezíravý státní aparát, zatímco konsolidovaly jeho moc. Opět: Kam zmizela investigativní žurnalistika? Všudypřítomný ochromující strach, aby se nedotkly nepříjemných pravd a k tomu předpojatost a suverenní pocit vlastní neomylnosti bezpráví jen prodlužovaly.

A nejvyšší státní zástupce bije na poplach: tisíce lidí si mohly odpykávat trest v rozporu se zákonem. Může se to týkat osob, jež nezaplátily pokutu, za což podle webu www.rett24.no pyká ročně zhruba osm set osob. Úřad nyní odhalil, že v mnoha případech rozhodovali policisté sami, aniž se na tom podílel orgán činný v trestním řízení, což je protizákonné a vedlo to k řadě propuštění.

Právo především není vytvořeno pro právníky. Naopak – je na světě pro zcela obyčejné lidi a ti by mu měli rozumět, proto je v Norsku hojně užíván pojem „den allmenne rettsoppfatningen“, čili „běžné vykládání si právních záležitostí“. Zběžně vysvětleno to znamená, abychom vy i já věděli, jak funguje právní stát, a tím pádem měli důvěru ve vynesení usnesení.

Jak hodně je Norsko humanitní velmocí? Jak norský stát šlape po vlastních občanech, to patří k těm tématům, jimž jsem se na svém blogu věnoval nejvíce. Taktika vlád a úřadů je ale taková, aby ty osoby, jež jsou oběťmi chyb policie a soudnictví, byly nuceny se samy se přihlásit, jinak se spravedlnost nekoná a bezpráví zůstane skryto. Týká se to navíc mimo jiné rovněž jak strašlivých omylů barnevernetu (čili sociálně-právní ochrany dětí), tak třeba rozsáhlého skandálu NAVu, tedy norského úřadu práce a sociálního úřadu v

jednom, jemuž muselo mnoho lidí vrátit dávky a příspěvky a někteří byli neoprávněně potrestáni dokonce odnětím svobody, o nichž jsem před časem napsal samostatné články.

| [Yngvar Brenna](#)

..... (1 votes, average: **5,00** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím [pravidla diskuze](#).

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).